

KORRESPONDENT

HANDLOWY, PRZEMYSŁOWY

I

Korrespondent Handlowy, Przemysłowy i Rolniczy, wychodzi

ROLNICZY

(dwa razy na tydzień przy Gazecie Warszawskiej.)

Dnia 18 Lutego

N^{ro} 14.

Roku 1843.

WAŻNY PRZEDMIOT GORZELNICTWA.

Wykaz dziennego wydatku w Gorzelnii Piórkowskiej, która w każdym roku jest czynną przez dni 200, i codziennie wypala 70-250 funtowych korcy kartofli, i 5-150 funtowych korcy słoju jęczmiennego, z czteroletnich rejestrów z największą skrypatnością prowadzonych w średnim przecięciu ułożony.

Wyszczególnienie dziennych wydatków.

1)	3 1/2 sążnia drzewa po 108 stóp sześciennych, do uparowania 2ch parni kartofli, wysuszenia słoju, odpędzenia zacierów i przedestylowania 200 garcy surowej okowity, codziennie zużytego, z zakupieniem, wyrabaniem i sprowadzeniem do Gorzelnii, o jedną milę odległości, po zł. 8 za sążeń czyni zł.	28 gr. —
2)	5 korcy jęczmienia z wyrobieniem go na słoju, korzec po zł. 12	60 — —
3)	12 ludzi do wszelkich robót w Gorzelnii codziennie świeżo przychodzących po zł. 1	12 — —
4)	Za przywóz z folwarków do Gorzelnii codziennie 70 korcy kartofli w przecięciu po gr. 8 od korca uczyni	21 — —
5)	W kieracie przy Gorzelnii, którego mechanizmem ciągnie na parnie kartofle, te miele i grabiamy zacier, miele słoju, oraz pompuje do kotłów robotę i potrzebną do Gorzelnii wodę; jest czynnych na przekładkę co 3 godziny 6 koni, dla tych więc na obrok i siano, jak również za zniszczenie zaprzęgów i koni liczy się dziennie	8 — —
6)	Pisarz, Gorzelany i pomocnik Gorzelanego z pensją i ordynariją kosztują	6 — —
7)	Młynarz do kieratu, Dozorca zewnętrznych robót przy Gorzelnii, oraz 3ch rocznych parobków kosztują dziennie z pensją i ordynariją	7 — —
8)	3ch chłopaków do koni kieratowych i innych posług w gorzelnii po gr. 20	2 — —
9)	Światło, smarowidło, drożdże, wapno, i wszelkie wydarzające się reperacje z zakupem materiałów i opłatą majstrów kosztują	3 — —
10)	Za 12 garcy okrągłego anyżu do dystylowania 200 garcy okowity użytego po zł. 2	24 — —
11)	Z nabitych do kotła 200 garcy okowity surowej, próby 10 Magiera, po oddystylowaniu i odebraniu okowity w takiej samej próbie, oraz obliczeniu prób w sznuwce i dochodach pozostałych, brakuje okowity garcy 15 które jako zginione licząc po zł. 1 gr. 18 traci się	24 — —
12)	Na expensa dla robotników, rozlanie, wyschnięcie w kufach i procent przy sprzedaży bezpłatnie kupcom da any, wychodzi najmniej 3/100 czyli na 200 garcach 6 garcy okowity po zł. 1 gr. 18	9 — 18
13)	Za odstawę 200 garcy okowity do mil 3ch po gr. 1 1/2 od garca	10 — —
14)	Procent 5/100 od kapitału w Gorzelnii w kwocie złp. 30,000 włożonego	7 — 15
15)	Nie ulega wątpliwości, że po 10ciu letnim paleniu Gorzelnii, maszyny połowę a wszelkie drobniejsze naczynia całą stracą wartość, za czem zniszczoną połowę kapitału przez procent 5/100 odzyskać się w ciągu lat 10ciu z Gorzelnii powinno, a ten wynosi	7 — 15

Ogólnie zatem dzienne expensa czynią 229 — 18

T A B E L L A

Wykazująca ile przy najwyższej i najniższej Cenie Okowity po potrąceniu

wszelkich kosztów płaci Gorzelnia Właścicielowi za każdy korzec Kartofli.

Do Cen poniżej wyrażonych

Kwart groszy	Gdy okowita sprzedawana będzie po zł. 1 g. 5.				Gdy po zł. 1 gr. 10		po złp. 1 gr. 15		po złp. 1 gr. 20		po złp. 1 gr. 25		po zł.				
	Złote	gr.	Złote	gr.	złp.	gr.	złp.	gr.	złp.	gr.	złp.	gr.	złp.	gr.			
14	7	21 $\frac{1}{2}$	—	1	12	—	1	29 $\frac{1}{2}$	—	2	17	—	2	24 $\frac{1}{2}$	3	12	
13	7 $\frac{1}{2}$	16 $\frac{1}{4}$	—	1	2 $\frac{1}{2}$	—	1	18 $\frac{3}{4}$	—	2	5	—	2	21 $\frac{1}{2}$	3	7 $\frac{1}{2}$	
12	8 $\frac{1}{2}$	6	—	—	21	—	1	6	—	1	21	—	2	6	2	21	
11	9	—	—	2 $\frac{3}{4}$	—	11	—	—	21 $\frac{3}{4}$	—	1	8 $\frac{1}{2}$	—	1	22 $\frac{1}{4}$	2	6
10	9 $\frac{1}{4}$	—	—	10	—	2 $\frac{1}{2}$	—	—	15	—	—	27 $\frac{1}{2}$	—	1	10	1	22 $\frac{1}{2}$
9	11	—	—	20 $\frac{1}{4}$	—	—	9	—	2 $\frac{1}{2}$	—	—	13 $\frac{1}{2}$	—	—	24 $\frac{3}{4}$	1	6
8	12 $\frac{1}{4}$	—	—	28	—	—	18	—	—	8	—	2	—	—	12	—	22
7	14	—	1	6 $\frac{3}{4}$	—	—	28	—	—	10 $\frac{1}{4}$	—	—	10 $\frac{1}{2}$	—	—	1 $\frac{3}{4}$	7
6	16 $\frac{1}{4}$	—	1	15	—	—	1	7 $\frac{1}{2}$	—	—	1	—	—	22 $\frac{1}{2}$	—	15	—

służy nagłówek w rubrykach zaznaczony I i II Numerem.

pol. 2.	po złp. 2 g. 5	po złp. 2 g. 10	po złp. 2 g. 20	po zł. 3	po zł. 3 g. 10	po zł. 3 g. 20	po zł. 4.
zł. gr.	zł. gr. zł. gr.	zł. gr. zł. gr.	zł. gr. zł. gr.	zł. gr. zł. gr.	zł. gr. zł. gr.	zł. gr. zł. gr.	zł. gr. zł. gr.
—	3 29 $\frac{1}{2}$	4 17	5 22	6 27	8 2	9 7	10 12
—	3 23 $\frac{3}{4}$	4 10	5 12 $\frac{1}{2}$	6 15	7 17 $\frac{1}{2}$	8 20	9 22 $\frac{1}{2}$
—	3 6	3 21	4 21	5 21	6 21	7 21	8 21
—	2 19 $\frac{3}{4}$	3 3 $\frac{1}{2}$	4 1	4 28 $\frac{1}{2}$	5 26	6 23 $\frac{1}{2}$	7 21
—	2 5	2 17 $\frac{1}{2}$	3 12 $\frac{1}{4}$	4 7 $\frac{1}{2}$	5 2 $\frac{1}{2}$	5 27 $\frac{1}{2}$	6 22 $\frac{1}{2}$
—	1 14 $\frac{3}{4}$	1 26	3 7 $\frac{1}{4}$	2 29 $\frac{3}{4}$	3 22 $\frac{1}{4}$	4 14 $\frac{1}{4}$	5 7 $\frac{1}{2}$
—	1 2	1 12	2 2	2 22	3 12	4 2	4 22
—	—	15 $\frac{3}{4}$	—	24 $\frac{1}{2}$	1 12	1 29 $\frac{1}{2}$	2 17
7 $\frac{1}{2}$	—	—	7 $\frac{1}{2}$	—	22 $\frac{1}{2}$	1 7 $\frac{1}{2}$	2 22 $\frac{1}{2}$
—	—	—	7 $\frac{1}{2}$	—	22 $\frac{1}{2}$	2 7 $\frac{1}{2}$	2 2 $\frac{1}{2}$

Przy obliczeniu ułamki mniej jak $\frac{1}{4}$ grosza wynoszące opuszczone zostały.

Ponieważ wymienione w 15tu pozycjach dzienne expensa na Gorzelnię Piórkowską w każdej większej czy mniejszej Gorzelni mają miejsce, każdy zatem właściciel Gorzelni z stosowną do miejscowości i wielkości swego zacieru zmianą obliczyć może, jaka kwota ciężęć mu będzie każdą kwartę okowity, którą gdy od wziętej za wódkę z korca kartofli odebrana kwota odtrąci, mieć będzie przekonanie, ile mu Gorzelnia za każdy korzec kartofli wypłaca. Lecz jeżeli gdzie sążeń drzewa z przywozem dochodzi zł. 12 i wyżej, robocizna ciągła i piesza drożej się płaci, Gorzelni i parobcy wyższe pobierają wynagrodzenia, cała Gorzelnia w towarzystwie ruchomości zaasekurowana, utrzymuje się technika z opłatą kilka groszy od garca i t. p., tam expensa, na każdej kwarcie okowity o wiele okażą się wyższe. Wartość wywaru na powiększenie kwoty za wódkę wziętej wpływać nie może, bo któryż z praktycznych właścicieli Gorzelni nie przekonał się, że wywary czy dla własnych opasów użyte, czy inwentarzami gruntowemi spalone, czy naostatek wydzierżawione, po obliczeniu rozlicznych do wywaru przydawanych dodatków, grosza polskiego nie czynią, a nawet w wielu Gorzelniach przy małym zasobie słom, przez wyrzynanie wszystkich pasz na sieczkę, nawozów uszczuplają, z kąd w takich miejscach dla braku podścielki rzadkie odchody kanałami do rzek spływają. Tak więc z ułożonego tu Wykazu i Tabelli jak zrobionych wyjaśnień ten wpływa rezultat:

- Ze tylko Gorzelnie mające z 250 funtowego korca kartofli łącznie z 10cią funtami jęczmiennego siodu 13 i więcej kwart okowity 10tej próby Magiera, mogą w dzisiejszych czasach jakie kolwiek właścicielom przynieść korzyści;
- Gorzelnie wydające po 12 i 11 kwart okowity (do których Gorzelnia Piórkowska należy) zaledwie dopióro przy cenie okowity zł. 2 gr. 20 garniec, kartofle po cenach targowych płacą;
- Że pędzenie Gorzelniami po kwart 10 wydajęciami, jedynie szczególne wypadki oraz okoliczności na mniejszość i zmniejszenie expensów gorzelnianych wpływające, usprawiedliwić tylko mogą, a naostatek
- Że Gorzelnie, czyli raczej smędzarnie po 9 i mniej kwart okowity, lub 15 i mniej kwart szumówki z korca wydające, jako majątki właścicieli pochłaniające uważane i zamknięte być powinny. Każdy zatem w takim przypadku znajdujący się posiadacz, jeżeli nie jest w sposobności podniesienia w Gorzelni swojej wydatku okowity przynajmniej do kwart 10ciu, lub szumówki do kwart 16, takową nie już zamknąć, ale z fundamentu zniszczyć powinien, a żeby go nawet przy najwyższej cenie okowity chęć do palenia nie wciągła. Twierdzenie to dołączona Tabella jasno popiera i okazuje, że gdyby nawet przy najwyżej przyjętej cenie okowity zł. 4 za garniec, było w podobnej Gorzelni wydatku z korca 7 kwart okowity, albo 12 szumówki, to takowa za korzec kartofli zaledwie zł. 3 gr. 22 zapłaci, a przecieć niezaprzeczoną jest rzeczą, że dziś przy wyrabianiu o wiele większej ilości wódek jakich na konsumcję kraju potrzeba, jedynie zupełny nieurodzaj w całym kraju kartofli, może tylko okowitę do tej

doprowadzić ceny, a w takim wypadku nie po zł. 3 gr. 22, lecz najmniej po zł. 5 korzec kartofli na targach spieniężyć można. Twierdzę tu z pewnością, że 2/3 części jest w Polsce takich Gorzelni, które niemają z korca kartofli wagi 250 funtów trzymającego, łącznie 10ciu funtami siodu dziesięciu kwart okowity, a może więcej jak 1/4 niemających kwart 7ciu. Twierdzenie to opieram na przekonaniu; w 2 milowém hówiem okręgu mojej posesji, znajduje się 21 Gorzelni, z których 5 wydaje od 11 do 13 i więcej kwart okowity, 9 wydaje od 9 do 11 kwart, a 10 jest Szumowczanych smędzarni, z których jedne zaledwie po kwart 8 i 10, a żadna z nich 13 kwartowym wydatkiem szumówki z jednego korca kartofli poszczycić się nie może.

Czyli więc obok najniższej ceny kartofli w b. r. zł. 3 i kosztów na korcu w takiżże samej kwocie przyjętych, mogą podobne Gorzelnie (obok sprzedaży szumówki po zł. 1) być z korzyścią czynne? kwestją tę ułożona przeze mnie Tabella dostatecznie wyjaśnia.

Palenie dziś wódki ze zboża, jeszcze jest mniej korzystnym: przyjąwszy bowiem średnią cenę jęczmienia i żyta zł. 10, zaś wydatek z korca tych obu gatunków w przecięciu 28 kwart okowity 10 próby Magiera, a cenę jej średnią zł. 1 gr. 20 za garniec, wpłynię zatem kwota zł. 11 gr. 20 od której odtrąciwszy expensa gorzelane w najmniejszej ilości 5 gr. na kwarcie okowity, pokaże się, że Gorzelnia zapłaci tylko za każdy korzec wypalonego zboża zł. 7 Gorzelnia zaś nie wydająca w przecięciu nad 24 kwart z korca zapłaci korzec po zł. 6.

Pisałem w Piórkowie dnia 17 Stycznia 1843 roku
Zakrzewski.

KURS GIELDY WARSZAWSKIEJ.

		Dnia 17 Lutego 1843.	
		żądają R. s. k.	dają H. s. k.
I. W E R X L E.			
Berlin 100 talarów	2 M.	93 45	— —
Gdańsk 100 talarów	2 M.	— —	— —
Hamburg 300 m. k.	2 M.	141 75	— —
Londyn fun. sterlin.	3 M.	6 45	— —
Lipsk 100 talarów	2 M.	— —	— —
Moskwa 100 rub. srebr.	1 M.	99 75	— —
Petersburg ditto	1 M.	101 —	— —
Paryż 300 franków	2 M.	75 90	— —
Wiedeń 150 zł. reńskich	2 M.	97 80	— —
Wrocław 100 talarów	2 M.	93 15	— —
2. M O N E T Y.			
Rossyjskie Imperjały		— —	5 16
Holand. dukaty nowe		— —	— —
ditto stare ważne		— —	— —
Frydrychsdory Pruskie		— —	— —
Rossyjskie assygnaty		— —	— —
Austrjackie bilety bankowe za 150 złr.		— —	— —
3. P A P I E R Y.			
Listy zastawne białe, daw. bez kup. (*)		— —	— —
ditto ditto nowe		14 92	14 90
Oblig. skarbowe na zł. 1000		— —	— —
Obligacje cząstkowe na zł. 500		— —	— —

Wartość kuponu kop. 8 2/3.